

До проблеми формування мотивації у студентів медичних вищих навчальних закладів

Тетяна Николаєнко-
Камишова

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Проводилось анкетування 43 студентів 5-6 курсів вищого навчального медичного закладу з метою оцінки мотиваційних важилів у формуванні професійного статусу.

Розглядалися питання що до орієнтовності в обиранні професії лікаря, визначенні найбільш вагомих академічних предметів при навчанні та формуванні світогляду лікаря та основних мотиваційних стимулів що до професійного зростання, особиста оцінка відношення до стану власного здоров'я.

Більшість опитуваних (70%) зазначили, що лікарська спеціальність обиралась під впливом батьків згідно дінастичним принципам. Процес навчання за схемою шкільного опитування та «домашнього завдання» вважалось доречним, тому що, в значній мірі, сприяє кращому розумінню предметів та самоорганізованості.

Найбільш важливими базовими предметами для респондентів були анатомія, гістологія, фізіологія, фармакологія; бо вони є основою до розуміння етіопатогенезу та клінічних проявів захворювань. Одночасне вивчення цих дисциплін забезпечує базу при формуванні єдиного уявлення про функціонально-морфологічні особливості організму та наслідки порушень в процесі розвитку захворювань.

Великий вплив на зацікавленість студентів при вивченні клінічних дисциплін має визнання авторитету викладача. Проведення диспутів, мозкових штурмів, присутність студентів на клінічних конференціях дозволяє найбільш активно спілкуватися та висловлювати власні погляди на проблемні ситуації. Понад 20% студентів хотіли отримати досвід проведення дослідницької діяльності.

Що до формування клінічного мислення – найбільш необхідними вважались клінічні розгляди з демонстрацією хворих з аналізом історії хвороби і подальшим проведенням прогностичної оцінки перебігу патологічного процесу.

Найбільш зацікавленими у проведенні клінічних розглядів були слухачі, які працювали за сумісництвом в лікувальних закладах та безпосередньо спілкувалися з пацієнтами.

Виникнення ургентних ситуацій та необхідність надання допомоги хворим в період чергування вимагало зосередженості та належної відповідальності. У формуванні мотиваційних принципів професійного становлення і успішності важливими вважались: сам процес трудової діяльності – 72,1%, соціальне значення професії – 54,9%, можливість кар'єрного зростання – 41,7%, самостійність в прийнятті рішень – 25,4%.

Перебування у атмосфері стаціонару, спостереження за хворими та викриття негативного безпосереднього впливу шкідливих звичок на перебіг захворювання вимагають проведенню ретельної оцінки та особистого зосередження на дотримуванні здорового образу життя. Лікар повинен бути авторитетом для хворого та прикладом для наслідування.

Актуальність

Формування мотивацій студентів медичних спеціальностей, щодо реалізації успішності в навчанні при поступовому отриманні професійних навичок та клінічного мислення є головною метою освітянського процесу.

Студенти старших курсів в значній мірі здатні визначити мотивацію що до отримання належного професійного статусу та подальшої успішності в роботі. Династійність та особисте покликання на початку навчання потребує ретельного оволодіння академічними предметами, відпрацювання практичних навичок та формування клінічного мислення відбувається при безпосередньому спілкуванні з хворими на відповідних клінічних базах та вважається найбільш доречним. Послідовне нашарування до фундаментальних теоретичних постулатів клінічного мислення дозволяє обирати алгоритми діагностичного пошуку з призначенням адекватного лікування. Чітке формування цілей та завдань при клінічних спостереженнях налаштовує слухача не дослідницьку діяльність, приклад викладача в таких ситуаціях відіграє значну роль і потребує значних організаційних здібностей. Поеднання теоретичних знань з практичними навичками формує ставлення до особистого стану здоров'я з дотриманням принципів здорового образу життя і проявам морально-гуманістичних рис характеру медичного працівника.

Матеріали та методи

Проведений аналіз анкет 43 студентів 5-6 курсів медичної академії з відповідями на перелік питань щодо оцінки мотиваційних важелів у формуванні професійного статусу.

Питання, що цікавили:

1. Що спіткало Вас обрати спеціальність лікаря?
2. Що Ви вважаєте найбільш важливим при отриманні медичної освіти та формування світогляду лікаря?
3. Яка головна мотивація що до професійного зростання?
4. Особиста оцінка відношення до стану власного здоров'я?

Результати

Згідно анкетуванню обираючи спеціальності лікарів відбувалася за династійним принципом - у 70% студентів батьки були лікарями. Перебування та спілкування у професійному лікарському середовищі з дитинства та принципи сімейного виховання вплинули на формування гуманістичних рис характеру – людяності, здатності на допомогу і моральну підтримку.

Процес навчання за схемою шкільного опитування та «домашнього завдання» вважали доречним 78% респондентів,- це сприяє кращому розумінню предметів та самоорганізованості.

Найбільш важливими академічними предметами респонденти вважали гістологію, фізіологію, анатомію, фармакологію. Одночасне вивчення цих дисциплін забезпечує базу при формуванні єдиного уявлення про функціонально-морфологічні особливості організму та наслідки порушень в процесі розвитку захворювань.

Найбільш необхідним в процесі становлення клінічного мислення була демонстрація хворих і клінічний розгляд: обов'язковим відпрацюванням алгоритмів діагностичного пошуку на основі послідовного аналізу при формуванні функціональних та морфологічних порушень в організмі пацієнта в цілому. На думку респондентів, послідовне нашарування на фундаментальні

теоретичні постулати клінічного мислення полегшує розв'язанню проблем діагностичного пошуку та лікування. Самооцінка та можливість подальшої реалізації на професіональному рівні викликають заохочення щодо наукової діяльності з цільовим підходом до розв'язання конкретної проблеми. Такі наголошення найчастіше висловлювали слухачі, що поєднували навчання з роботою у медичних закладах. Чітке формування цілей та завдань при клінічних спостереженнях налаштовує слухача на дослідницьку діяльність. До 20% студентів, які зацікавились клінічними дисциплінами, мали мету займатися дослідницькою діяльністю. Включення до процесу навчання інтерактивних методів – дискусій, мозкових штурмів, проблемних лекцій, засідань студентських гуртків з розгляданням проблем та оригінальним їх вирішенням потребує спілкування та визначає тактичні підходи до різних, в тому числі, і нестандартних ситуацій. Належний рівень теоретичної підготовки, додаткове вивчення методичних рекомендацій та огляд сучасних літературних джерел сприяють логічному обґрунтуванню діагнозу з визначенням тактики подальшого ведення пацієнтів. Згідно опитуванню, авторитет викладача в таких ситуаціях відіграє значну роль (86 % респондентів з цим погодились) і потребує значних організаційних здібностей.

У формуванні мотиваційних принципів професійного становлення і успішності важливими вважалися: сам процес трудової діяльності (72,1%), соціальне значення (54,9%), можливість кар'єрного зростання (41,7%), самостійне прийняття рішень (25,4%) при виникненні складних ситуацій, постійне пересування і нові враження (30%).

Необхідність наголошувати здоровий образ життя зобов'язує починати з себе – зовнішнього та внутрішнього стану - лікар повинен бути прикладом у всіх відношеннях, тому що ставлення пацієнта до нього з моменту початкового спілкування визначається саме цим. Ця теза відмічена всіма респондентами.

Висока кваліфікація лікаря, здатного діяти не тільки у межах професійної компетенції, а й бути дослідником і винахідником, потребує постійного навчання.

Особове становлення щодо до обраної спеціальності вимагає поєднання належного рівня викладання з високою внутрішньою мотивацією.

Базові предмети визначають подальшу успішність, а саме, розуміння клінічних дисциплін у світі доказової медицини. Розглядання етіопатогенезу захворювань неможливе без застосування фундаментальних теоретичних знань, вони є основою обґрунтування діагностичного пошуку та вибору індивідуалізованих схем лікування - пізнавальні мотиви навчальної діяльності у сполученні з практиками формують професіональні навички, відповідний досвід і належну відповідальність.

В умовах вищої медичної школи практика «домашніх завдань» вимагає самоорганізації, вміння використовувати свої час та ресурси [1]. Включення до процесу навчання інтерактивних методів – дискусій, мозкових штурмів, проблемних лекцій, засідань студентських гуртків з розгляданням проблем та оригінальним їх вирішень потребує спілкування та визначає тактичні підходи до різних, в тому числі, і нестандартних ситуацій.

Прикладом безперервного процесу самоосвіти повинен бути викладач; його культурний та професійний статуси, в значній мірі, визначають зацікавленість студентів до вивчення предмету. Заохочення студентів до дослідницької діяльності з організацією самостійної роботи стимулює формування мети з підвищенням рівня відповідальності за кінцевий результат. Виховання та навчання у належних умовах підіймає рівень освіти на більш високий рівень – це не тільки процес, а й результат процесу. Придбання нових знань та підвищення ерудиції формують професіональні амбіції і особисті цілі в оволодінні професією, підвищує рівень духовної культури, що найбільш важливо, ніж «пожити студентським життям» та «отримати диплом» [2].

Більшість студентів поєднує навчання з роботою у лікувальних медичних закладах, що являє собою, також, важливий мотив в оволодінні професією лікаря, - індивідуально і професійно значущі ситуації співчуття і порозуміння, бо в медицині надто гостро виникають питання життя та смерті, здоров'я та гідності.

Здоровий спосіб життя, якого необхідно дотримуватися лікарю, потребує оцінки особистого стану здоров'я. Порозуміння цього, як інструментальної цінності, формує цілісну мотиваційну концепцію в отриманні життєвої позиції, - крім моральних цінностей необхідні ще й гуманістичні спонукання, які повинні бути присутніми у фахового спеціаліста [3].

Всі наведені ствердження вважаю доцільними, як лікар з 38 -річним досвідом роботи, бо вони можуть статися в пригоді викладачам медичних, особливо, клінічних спеціальностей.

Висновки

Необхідність формування висококваліфікованого медичного фахівця в умовах вищої школи - завдання, що потребує належного рівня викладання з обов'язковим прикладним супроводом, внутрішньої мотивації самого студента, бажання до комунікабельності та професійної амбіційності.

Розуміння послідовності розвитку патологічних процесів з прстановкою завдань задля отримання позитивних результатів у вирішенні проблемних діагностичних питань та лікування за допомогою викладача надає можливості випробування себе у дослідницькій діяльності з подальшим поглибленням знань.

References

1. Lesnychenko O. Motivation as the basis of educational activities of students of a medical university. International journal of applied and fundamental research. 2017;4(1):171-3.
2. Shatilova A, Zhyznevs'kyj R. The motivation for studying at a university in the personality structure of a student at a medical university. Student International Scientific and Practical Conference Scientific community of students of the XXI century, humanitarian sciences. 2017;8(56):83-7.
3. Shagyvaljejeva G, Kalashnikova V. Motivation of educational activities of university students from different countries. Saint-Petersburg: Svoe izdatel'stvo; 2015.